

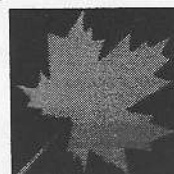
VÅLERENGA HISTORIELAG

Et organ for
Vålerenga Historielag

**Mer gammelt
enn nytt**

September 2001

Årgang 4 nr. 3

Velkommen til årets Fotoutstillingen 6-7 oktober 2001!

**VÅLERENGA HISTORIELAG
PRESENTERER**

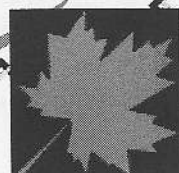
Vålerengas historie i bilder
i Konfirmantsalen på Prestegården

Lørdag 6. oktober kl. 12.00 - 16.00
Søndag 7. oktober kl. 12.00 - 16.00

Utstillingen inneholder et stort utvalg av bilder fra
Vålerenga før og nå - og årets visning kan by på
mange nye og interessante fotos.

Utlodning av innrammet bilde fra Vålerenga.
Salg av vafler og kaffe.

Har du gamle bilder fra Vålerenga du vil dele med oss? Ta de med!
Vi har utstyr til eventuell avfotografering på stedet!

Leder'n har ordet!

FOTOUTSTILLING OG STOR JUBEL

Høsten er her, og historielaget har allerede avholdt det første medlemsmøtet dette halvåret. Som vanlig var det ikke noe å utsette på frammøtet. Vi forbereder oss nå på neste fotoutstilling som finner sted første helga i oktober. Jeg nevnte også på forrige møte at vi kommer til å gjenta suksessen fra i fjor med å holde denne i konfirmantsalen på Prestegården. Der er det bedre plass slik at dere kan ta med dere familie og venner til ei historisk reise i bilder på Vålerenga. Det er jo også artig for oss å kunne presentere gamle bilder fra Vålerenga på bydelens hovedsete. Her skal det bli godbiter som både voksne og barn kan ha gleden av å se.

Mange av dere var sikkert med på den vellykkede bydelsvandringa vi arrangerte i juni, den som samlet borti 300 interesserte. Der var vi blant annet innom fødestedet til Rudolf Nilsen i Orknøygata. I og med at han i år hadde fylt 100 år, synes vi det er på sin plass å presentere denne flotte dikteren som dessverre døde alt for ung, litt nærmere også på fotoutstillinga. I tillegg vil vi også som nevnt, vise dere mange nyinnkomne bilder fra medlemmene våre. Dette er bilder fra folks hverdag og arbeid. Jeg røper ikke mer om dette nå. Kom heller

og se hva det er vi har fått inn i arkivet.

Det blir også god anledning til å sikre seg rykende ferske eksemplarer av den nye bildekalendarer vår. Den er selvfølgelig viet Vålerenga kirkes 100-års jubileum, og vi har i tillegg med mange andre, fine bilder. Så tenk gjennom hvem dere kan gi en slik fin hilsen til jul allerede nå. Før jul har dere sikkert alt for mye annet å huske på.

Jubelen var stor da vår kjære redaktør Laila nylig oppdaget på nettet at historielaget igjen har blitt tildelt frivillighetsmidler fra Oslo kommune. Vi søkte denne gang om kr 40 000,- i støtte til utgivelse av jubileumsbok i 2002, og dette fikk vi faktisk. Dette er til stor hjelp for oss i det videre arbeidet med denne boka, og vi er våre venner i Bydel Gamle Oslo stor takk skyldig. Det er utrolig hyggelig at det arbeidet vi gjør for Vålerenga blir lagt merke til og verdsatt på en slik måte.

Historielagets styre vil ønske dere alle hjertelig velkomne til årets fotoutstilling 6. og 7. oktober på Vålerenga Prestegård.

Even Haugseth

Oppfordring til våre medlemmer

Har du epost?

En av de største utgiftene vi har i historielaget, er porto. Utsendelse av innkalling til medlemsmøter og lignende, kan like gjerne skje på e-post.

Mange av våre medlemmer mottar allerede slik informasjon på e-post, men vi skulle gjerne sett at det kunne være flere.

Så, dersom du har en e-postadresse, ville vi satt

stor pris på om du sender en e-post til historielagets adresse:

v a a l e r e n g a . h i s t l a g @ c 2 i . n e t
hvor du bekrefter at du ønsker å motta innkallinger og lignende elektronisk.

På forhånd takk!

PS. Medlemsbladet "Mer gammelt enn nytt" vil selvsagt komme i vanlig post som i dag. DS

En sommer i Østerdalsgata 4-6

Wiggo Nilson forteller om sin barndom i Østerdals-gata 4-6

Når vi var barn her i gården var det gøy den første uka av sommerferien, for da var alle dem vi lekte med hjemme. Men, så begynte noen å reise på ferie til tanter, onkler og besteforeldre, eller på feriekoloni.

Feriekoloni ja. Det var et sted hvor mammaene og pappaene søkte om å få sende oss barn på for at vi ikke skulle gå hjemme hele sommeren. Og de fleste her i gården, av oss gutter og jenter, ble sendt dit. Vi ble aldri sendt på likt, og vi kom til forskjellige steder, så derfor ble det tynt med lekekamerater hjemme i gården. Ja, også måtte du leke med noen du ikke likte, og det var pyton!

Men, jeg husker en sommer jeg var aleine med to jenter; Annelise og Thelma. Normalt ikke akseptert av gutta i gata, men det ble jo ensomt så jeg måtte nøye meg med deres selskap. Annelise og Thelma hadde i tillegg til å være jenter, noen dokker de lekte med. Så hvis jeg skulle leke med dem måtte jeg leke med dokker!

Til å begynne med fikk jeg nærme meg dem meget forsiktig, med et seriehefte som het Cowboy. Jeg

satt og stirra ned i bladet og Annelise og Thelma lekte med dokkene på den andre siden av bordet. Da kom fru Halvorsen bort og ga oss 30 øre så kunne kjøpe oss en 10-øres saftis hver. Det syntes hun vi fortjente for vi lekte så pent sammen, sa hun. Jeg spratt opp fra benken og sa; - Jeg leker ikke med dem, men leser Cowboy. - Ja, ja sa Halvorsen, - gå og kjøp is dere så skal jeg se etter dokkene og han cowboyn så lenge.

Fristelsen til en 10-øres bringebær saftis på pinne var for stor, så jeg ropte; - Annelise og Thelma, vent på meg! Så løp jeg etter ut porten og inn til Ingebretsa som drev Tobakk og godteributikk. Siden satt vi sammen og sugde saftis, og når vi var ferdige, var jeg med på å kle på dokkene. (samtidig fikk jeg tørket av meg etter isen.)

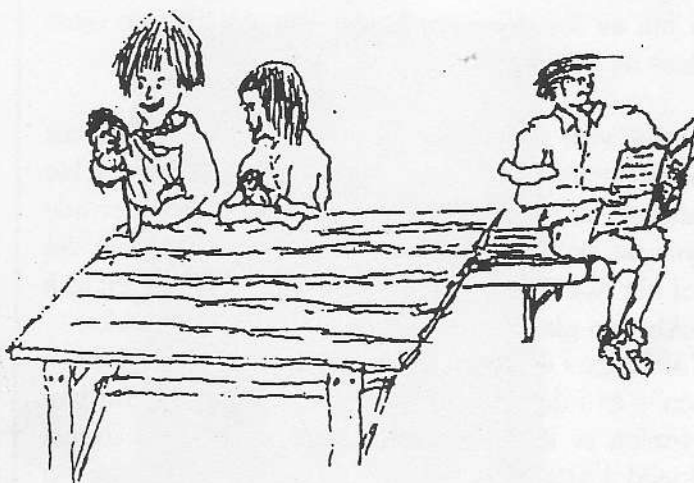
Ja, det ble koselige dager med Annelise og Thelma. Vi lekte med dokker, og jeg var pappa. Vi kastet ball på vegg og hoppet tau. De lovte med kors på halsen at de ikke skulle si noe til gutta om det.

....Jenter kan du aldri stole på. De sladra når jeg dro på feriekoloni, og de andre gutta kom hjem....

Redaksjonen beklager....

at det hadde sneket seg inn et par trykkfeil i forrige nummer. Først, det er *dette* nummeret av "Mer gammelt enn nytt" som er nr. 3 i 2001, så, møtekalendarer er korrigert, neste medlems-møte er 19. november 2001.

Ett par av avsnittene i artikkelen om det gamle bakeriet som skal bli kunstmie var blitt byttet om.

”På vakt i Norges mål”

av ”Tippen ” Johansen ,H. Aschehoug & co, 1941

Erobringen av Etterstadsletta.

Egentlig er jeg fra Kampen og ikke fra Vålerenga. Det er nokså stor forskjell for oss som holder til i le av Ekebergåsen, det stod store slag mellom Kampegutta og Vålerenggutta i de dager. Jeg ble født i Gruegata og flyttet like etter opp i Nannestadgata nær Kampens kirke. Der ble jeg til 7-årsalderen.

Men forbindelsen med Vålerenga hadde vært nokså fast hele tiden. Far drev trelastforretning på Vålerenga, dette førte til at vi flyttet nærmere forretningen akkurat i den tiden jeg skulle begynne på skolen. Sånn ble jeg Vålerenggutt og innmeldt på Vålerenga skole, og siden i livet har navnet på den bydelen fulgt meg trofast. Idag bor jeg oppe på Golia på Østensjøbanen, men kan ikke unngå å passere opp eller ned gjennom Vålerenga til og fra byen.

En blir ofte spurt om hvordan en fant på akkurat å bli keeper i fotballen, men igrunnen er jo ikke dette noe en finner på av seg selv, for *alle* gutter vil jo bli keeper. Det er mest stas med det. I guttealderen er vi jo enda for unge, og forstår for lite av fotball, til helt å kunne verdsette prestasjonen ved en fin pasning eller en fin tackling. Men reddningen av et hårfint skudd i hjørnet, det er en håndgripelig prestasjon som selv de aller yngste rollingene forstår å ta lua av for. Keeperarbeidet står det liksom mest glans av i de årene.

Derfor ville vi bli keepere alle sammen, og jeg var ingen unntagelse. En annen sak var at noen ble dummet ut når de sto i mål og slapp inn baller alle syns de skulle tatt, mens andre høstet applaus. Så det blir nokså klart for alle hvem som har retten til å bekle den gjeveste jobben på løkka og hvem ikke.

Vålerenga i de årene jeg var guttunge – for 25 år siden – er i det ytre ikke vesentlig forandret fra hva bydelen er idag. Forandringene er først og fremst skjedd i ytterkantene, opp mot Etterstadsletta, og ikke så mye innenfor grensene. Her har vi fremdeles de lange rekkene ev trehus og småidyller, avbrutt av fireetasjes leiegårder her og der, og de aller fleste av

løkkene fra den gangen ligger der enda. Nei det er mer hva selve ”Slekten” angår at Vålerenga er forandret. Da jeg kom flyttende til strøket, var jo gutteforetaksomhet like stor som idag, en foretaksomhet som måtte ha utløsning, hvordan den nå skulle få det. Idag er problemet ikke så brennende med hele det vidt forgrente idrettslivet til å klare styrkeprøvene, den gangen sloss vi istedet så fille- ne føyk. Det er mange ganger rart å tenke på hvor ung idretten i virkeligheten er, når såpass stor forskjell kan merkes på såpass kort tid.

Det ble utkjempet svære slag med gutter fra det ene kvartalet mot det andre. Eller Kampegutta mot Vålerenggutta. Det ble brukt slåsshansker og kniver og ildrakere, og murstein fra teglverkene suste gjennom lufta. Men det største slaget stod nede i Loelvdalen mot Ekeberggutta. Den gangen var faren så stor at Kampen og Vålerenga ble enige om å slåss sammen. En småpjokk som ikke hadde så mye han skulle sagt i første linje, fikk lære å bruke beina det beste han kunne. Politiet kom gjerne og svingte køllene så mangt et kraveben knakk. Var det ikke noen å slåss mot, ble det til å leke ”gåserangern”. Vi dannet en lang rekke etter hverandre, og alle i rekka var nødt til å gjøre det førstemann fant på. Vi ringte på portklokker, klatret over gjerder, knakka i vindusruter og kastet stein etter buelampene, alt bare av trang til liv og rørighet. Dagen var lang for oss etter skoletid, vi hadde ingen idrettstrening eller idrettsinteresse til iallfall å legge beslag på et par timer av den. Selv hadde jeg vært borti litt fotball nå og da, jeg skulle inn i en nabogård for å se på hestene i en stall, men dumpet oppi en privat liten fotballkamp isteden. Det endte med at jeg sendte ballen i stallruta så splintene singlet om ørene på oss, og så ble det bruk for beina igjen.

Så det ble da litt idrett, først og fremst fotball. Den begynte så smått å få taket på oss etterhvert, for mitt vedkommende temmelig tidlig. Ni år gammel drog min bror Kåre og jeg ned til Gunerius Pettersen for å kjøpe fotball, vi hadde fått 8 kroner

"På vakt i Norges mål" forts....

av får til formålet. Vi omsatte dem i en virkelig flott engelsk matchball, atten-delt og fine greier. Og den ballen skulle komme til å bety temmelig mye.

Først og fremst som inntektskilde for brødrene Johansen. Det kostet 5 øre uken å få sette foten på den, vi fikk samlet en ganske stor flokk til slutt som uten å mukke betalte 5-øringen og dermed hadde åpnet seg adgang til en hel ukes spill med ballen sammen med eierne. Da ballen sprakk en dag, truet hele konsernet med å gå overende, det var ikke så enkelt med lappesaker som nå. Vi måtte smelte gummi og dryppe det nedpå blæren, det var fælt tungvint mot idag. Til vår store overraskelse oppdaget vi at det lå en hel blære til inne i dekket i den fine matchballen vår, så fortsettelsen var sikret.

Vi holdt til på en løkke som het Steinløkka nedenfor Etterstadsletta. Det ble imidlertid flere og flere av oss om ballen, og resultatet ble gutteklubben "Radich", som etter hvert vokste seg temmelig stor. Vi fikk med noen spillere fra "Storm" i Enebakkveien og laget da en ordentlig klubb som meldte seg inn i den daværende fotballkretsen i Oslo (Kristiania) under navnet Olymp. Da steg vi litt i gradene. Ja bokstavelig talt. Steinløkka var første banen vår, da vi liksom ikke hadde sving på noen ting. "Radick" lurte seg så inn på Etterstad på en ganske liten plass hvor det ikke akkurat var planert. Den helte flere grader til den ene siden, men vi var ikke bortskjemt, så det gikk det og. Og det hendte vi spilte ballen over gjerdet og ned i skjæringa på jernbanelinjen hvor Bergenstoget til dags dato går, det ble mange pauser av den grunn. Det tok minst ti minutter å komme over gjerdet og ned til jernbanelinjen og tilbake med ballen.

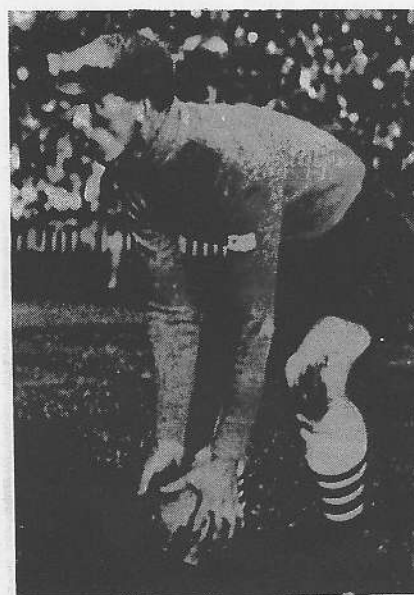
Da vi endelig fikk i stand Olymp og var blitt eldre, flyttet vi altså litt høyere opp, til en større og bedre bane som vi kalte Olympbanen, og denne lå en 30-40 meter nedenfor den velkjente traverbane, som på de store traverdager var kranset med tusener av mennesker. I og med at vi var flyttet til denne Olympbanen, var vi kommet et godt skritt nærmere toppen av Etterstad, selve kalotten, hvor ingen rin-

gere enn gutta i Spring (Vålerenga) holdt til. Spring var Vålerengas stamfar og forløper.

Men det var lang vei dit opp. Men oppi skråningen hadde vi iallfall nådd, og belaget oss på å ete oss videre oppover etterhvert. For meg og de jevnaldrende kameratene mine var det imidlertid foreløpig oppgave stor nok bare å kunne hevde seg innen Olymp, som hadde en rekke eldre gutter i rekkene sine. Vi smågutta gjorde hva det skulle være for å gjøre dem til lags, særlig husker jeg alle slåsskampene vi hadde for å få nyte den store æren å bli med på kafé Elim ved hjørnet av Universitetsgata og Kristian 4des gate. Denne kaféen var fast tilholdssted for de eldre gutta i Olymp, og de tok bare med den av oss smågutta som hadde klart å denge opp rivalene. Sånn skaffet de seg rimelig underholdning før det bar nedover i byen på vei til kaféen. Vi gikk da alltid i fotballgenser, en skikk som helt er borte fra bybildet nå. Vi i Olymp hadde hvit drakt med blått band over brystet og blå krave.

10 år gammel ble jeg reserve-keeper på A-laget i Olymp. Jeg hadde utstyrt meg med et par gamle skinnhansker jeg hadde funnet hjemme, og syntes jeg var ekvipert som en virkelig keeper skulle se ut.

forts...neste side

"Tippen" Johansen

00 19 VIL

”På vakt i Norges mål” forts. fra forrige side.

Men ordentlig i ilden kom jeg først året etter, da jeg drog til Moss for å spille mot ”Løven” sammen med de ti andre på A-laget, en batalje vi slapp fra med 3-2 seier. Jeg var jo bare en ørliten kropp der jeg stod mellom stengene, og jeg husker at Frigg, som spilte i Moss samme dagen, hadde moro av meg der jeg stod. Det endte med at jeg ble båret inn i garderoben på gullstol etter kampen av Torstvedt-gutta og flere andre fra Frigg, første gangen jeg oppnådde den gunstbevisningen i mitt liv.

Vi var vel forresten et ordentlig fantefølge, kan jeg tenke meg. Bagasjen vår bestod av hva vi kalte ”Olymp-veska”, og den var ikke annet enn en ganske alminnelig avis som vi hadde tullet fotballstøvle-
ne inn i. Med disse avistullene under armen kom vi alltid, elleve mann sterke, anstigende til kampene våre, og kjente oss ikke mindre av det. Vi hadde jo draktene våre på oss, og de var da fine nok, skulle en tro.

På Etterstad gikk treningen med mye spektakkel hver eneste ettermiddag. Egentlig trening var det selvfølgelig ikke tale om, det var lek fra ende til annen, uten det alvoret som må til om det skal bygges opp et lag. Særlig mye spektakkel var det hver gang vannflaskene våre var tomme og det skulle hentes nye. Vi drakk litervis med vann. Det måtte hentes helt på Østre Gravlund i springen deroppe, og akkorderingen om hvem som hadde tur til å gå, eller hvem som skulle tvinges til å gå enten han hadde tur eller ikke, men var tilstrekkelig liten til å kunne bli tvunget, kunne vare temmelig lenge mange ganger. Det endte alltid med at en av de aller yngste, og jeg var en av dem, måtte gi seg i vei.

Sånn fortsatte det med halvveis idrett og halvveis lek en stund. Vi tok opp våre gamle synder med jevne mellomrom, selv forsøkte jeg meg som fall-skjermhopper en gang, med to paraplyer som jeg hadde montert sammen. Jeg hoppet tappert ut fra annen etasje og holdt på å slå meg fordervet. For paraplyene skuffet meg, de vregnte seg den gale veien. Jeg var også med i de første skirennene mine i denne tiden, vi hadde klubbrenn i Olymp i Golia-bakken ved Golia da jeg var 12 år gammel, og jeg

fikk første premie. Det var den aller første sølv-premien min, en sølvskje. Bakken ligger der den dag idag, og jeg hopper i den fremdeles, siden den befinner seg like i nærheten der jeg bor. Jeg ble meldt på Sarabråtrennet etter den seiren og måtte starte i 14-16 årsklassen. Men jeg rulla i andre hoppet og var ikke særlig modig, syntes jeg. Det var mye mennesker og svær bakke, større enn noen av dem jeg hadde hoppa i før.

Men fotballen. I 1918 ble Olymp spurt om vi ikke ville gå inn i VIF, som gamle Spring kalte seg da. VIF hadde så smått begynt å bli interessert i oppkomlingen som drev spillet sitt nede i skråningen av Etterstadsletta, og kjente seg kanskje ensom oppe på kalotten. Det kan jo bli kjedelig på parnasset også. Olymp var villig, og dermed fremstod Vålerengen Idrettsforening, eller VIF, som siden skulle ta alle kreftene mine i idrettens tjeneste, sammen med alle kameratene.

Så flyttet vi opp på toppen av Etterstadsletta og kjente oss som voksne seierherrer. Og der oppe er vi blitt siden.

0020 VHL

Medlemsmøte 3. September 2001

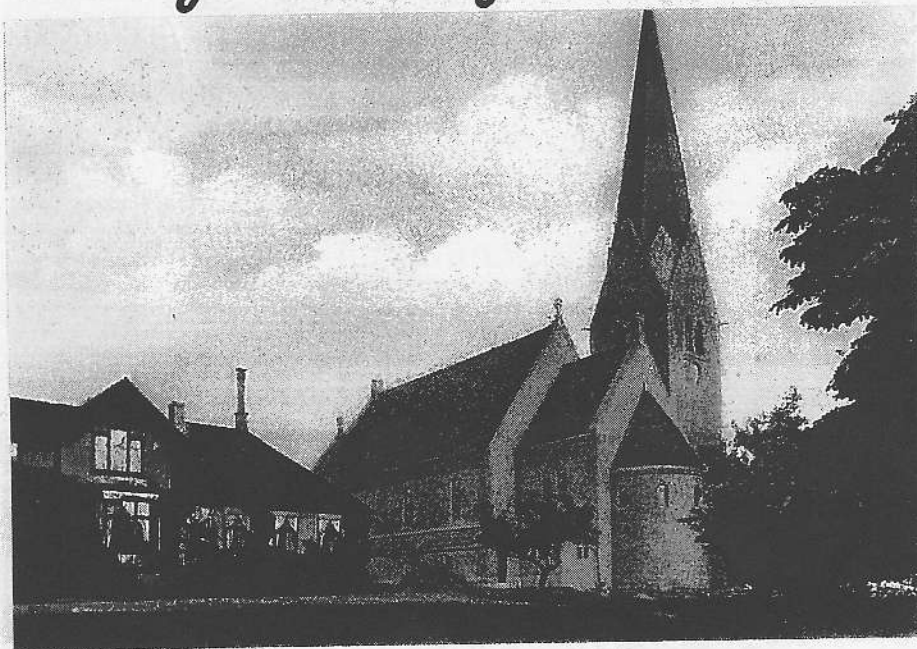
Bydelshusets lokaler ble igjen fylt til trengsel da Vålerenga Historielag inviterte til høstens første åpne medlemsmøte. Vel 70 blide og interesserte personer møtte fram for å høre kveldens kåsør, Petter Hartnes fra Gamlebyen Historielag. Emnet han hadde valgt å snakke om var «Oslo opp av asken», med utgangspunkt i den store bybrannen i 1624 og utviklingen i årene framover. Vi hadde kanskje forventet at kåseriet ville vært mer detaljert når det gjaldt den utviklingen byen gjennomgikk på 1600/1700-tallet, men det ble allikevel interessant å høre på Hartnes. Han presenterte små historier om Ladegården, Alunverket i Ekebergåsen, om Henrik Ibsen som ung og fattig med hustru og 1 barn ba om å få leie et rom i Strandgaden (nå Oslogate), i denne gata bodde det i en periode 23 loser. I 1851 begynte utbyggingen av jernbanen i Gamlebyen, et skjebneår for bydelen.

Etter kåseriet orienterte Even Haugseth om historielagets program framover. Helgen 6. og 7. oktober går den tradisjonelle fotoutstillingen av stabelen. Vi har også i år vært så heldige å få låne Konfirmantsalen i Prestegården. Der er det bedre plass og vi kan i tillegg til fotoutstilling også ha en stand om slektsforskning og om idretten. Neste års kalender ligger ferdig til salg på den tida, en glimrende julegaveidè! Neste medlemsmøte er mandag 19. november, da får vi et program om teglverksindustrien på Vålerenga og ellers i byen.

Björg Staal,
ref.

Kalenderen 2002 er klar for salg!

Vålerenga Historielags Kalender 2002

Et organ for
Vålerenga Historielag

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo
E-mail: vaalerenga.histlag@c2i.net

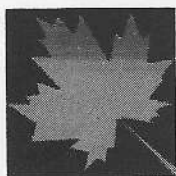
Møte kalender

Siste Medlemsmøte 2. halvår 2001
19. November 2001
i Bydelshuset, Hedmarksgata 2

Fotoutstillingen 2001 avholdes
6 og 7 oktober 2001
i Konfirmantsalen, Prestegården

VELKOMMEN!

Vi ønsker alle våre medlemmer
en riktig god og fargerik høst!

Husk å ta med bilder og
historier til fotoutstillingen!

Styret og arbeidsgrupper i Vålerenga Historielag

Leder: Even Haugseth
Nestleder: Bjørn Arild Gjerdalen
Kasserer: Bjørn Granlund
Sekretær: Bjørg Staal
Styremedlem: Laila Normann
Varamedlem: Arne Mustad Sørensen
Varamedlem: Unni Granlund

Arbeidsgrupper i historielaget:

Utgivelse av bildekalender:
Kontakt: Even Haugseth tlf. 22 57 01 66

Fotogruppe – fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:
Kontakt: Bjørn Granlund tlf. 22 68 34 05

Idrettsgruppe – prosjekt om bydelens idrettsmiljø
Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen tlf 90 91 92 50

Intervjugruppe – intervju interessante mennesker
Kontakt: Bjørg Staal tlf. 22 61 40 33

Medlemsavisa vår
Kontakt: Laila Normann tlf. 22 67 46 75

Vålerenga Historielag på internett:
vaalerenga.histlag@c2i.net
<http://home.c2i.net/vaalhist>

